

yeni nesil
KAZANDIRAN

DEFTER

*T.C. İnkılap Tarihi ve
Atatürkçülük*

**Akıllı Tahta
Uyumlu**

**Yorum ve
Çıkarım Odaklı**

**Kazanım
Uyumlu**

**Video
Çözümü**

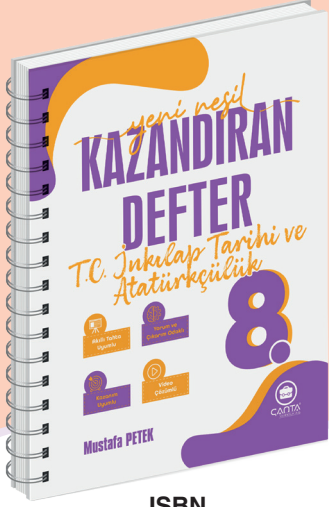
8

SINIF

Mustafa PETEK

ÇANTA
YAYINLIK A.Ş.

ISBN

ISBN: 978-625-6137-45-5

Yazar

Mustafa PETEK

Redaksiyon

Beyza YAZGAN

Dizgi - Tasarım

Çanta Yayıncılık Tasarım Atölyesi

Baskı Yeri

ÇANTA[®]
YAYINCILIK A.Ş.

Yeni Batı Mahallesi
2401. Sokak No:18
Yenimahalle / ANKARA

© Copyright

Bu soruların her hakkı ÇANTA Yayıncılık AŞ'ye aittir. Hangi amaçla olursa olsun; tamamının veya bir kısmının kopya edilmesi, fotoğraflarının çekilmesi, herhangi bir yolla çoğaltılması ya da kullanılması, yayımlanması yayınevini yazılı izni olmadan yapılamaz.

Sevgili öğrencilerimiz;

T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi kapsamında, MEB'in son dönemlerde hazırlamış olduğu sınav sorularını analiz ettiğimizde; soruların öğrendiğimiz bilgileri transfer etme, konular arasında neden-sonuç bağlantısı kurma ve okuduğumuzu anlayıp yorumlama tarzında kazanımlar ölçtüğünü görmekteyiz. Öğrencilerimizin hedeflerine en isabetli şekilde ilerlemeleri için hazırlamış olduğumuz bu eserde; bilgilerin zengin görsel içerik ile harmanlandığını, sade ve akıcı bir dille konuların anlatıldığını ve öğrencilerimizin yorum yapma yeteneklerine destek olunduğunu göreceksiniz.

Güncel Müfredatı Tümüyle Yansıtan Kitabımızın Bölümleri:

Kitabımız, MEB kazanımları doğrultusunda, öğrenme sürecinizi en verimli hâle getirmek için özel olarak tasarlandı. Her bir bölüm, sizi adım adım başarıya taşıyacak şekilde planlandı.

- **LGS'de T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Soruları Nasıl Çözülür?:** Her ünitenin başında yer alan bu bölüm size sınav soruları konusunda önemli taktikler verecek, soruların çözümünde kolaylaştırıcı bir yöntem sunacaktır.
- **Kavramlar Tablosu:** Her konunun başında yer alan bu bölümde, öğreneceğiniz tüm temel kavramların anlamlarını bulacaksınız. Bu sayede, yeni konulara başlamadan önce sağlam bir altyapı oluşturacak ve konuya hazır olacaksınız.
- **Öğreten Konu Özetleri Bölümü:** Konunun en can alıcı noktalarını basit, anlaşılır ve yorum odaklı şekilde anlattığımız bu bölümle tüm konulara hâkim olacaksınız.
- **Pekiştiren Etkinlikler Bölümü:** Öğrendiğiniz konuları pekiştirmeniz için çeşitli ölçme araçlarını kullanarak etkinlikler hazırladık. Bu bölüm, bilgilerinizi kalıcı hâle getirmenize yardımcı olacak.
- **Öğrenme Alanı Değerlendirme Sınavları Bölümü:** Bir öğrenme alanını (üniteyi) tamamladıktan sonra, o alana ait tüm bilgilerinizi bir arada değerlendirebileceğiniz genel sınavlar sizleri bekliyor.
- **Açık Uçlu Sorular Bölümü:** Bu bölümde yorum yapma becerilerinizi geliştirecek ve eleştirel düşünmeyi teşvik edecek açık uçlu sorulara yer verdik. Bu sorularla özellikle okullarınızdaki "Açık Uçlu Yazılı Sınavlarına" hazır olacaksınız.

Kıymetli öğrencilerimiz; bu defterle birlikte çıktığınız öğrenme yolculuğunda, geleceğe güvenle bakmanızı sağlayacak bilgi ve becerilerle donanacağınıza inanıyor, hepimize başarılar diliyorum.

Mustafa PETEK
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

İSTİKLAL MARŞI

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak,
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül; ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal...
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım,
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım.
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım,
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın,
Şiper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana vadettiği günler Hakk'ın,
Kim bilir, belki yarın belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak" diyerek geçme, tanı,
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır atanı,
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak, toprağı sıksan şüheda.
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Hüda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar, ki şehadetleri dinin temeli,
Ebedî, yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecdile bin secde eder, varsa taşım,
Her cerihamdan, İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruhumücerret gibi yerden naaşım,
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlal.
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal.

Mehmet Akif ERSOY

İçindekiler

ÜNİTE-1

Bir Kahraman Doğuyor	3
Öğrenme Alanı Değerlendirme Sınavı	35
Açık Uçlu Sorular	39

ÜNİTE-2

Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda	
Atılan Adımlar	41
Öğrenme Alanı Değerlendirme Sınavı	92
Açık Uçlu Sorular	96

ÜNİTE-3

Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm!	99
Öğrenme Alanı Değerlendirme Sınavı	131
Açık Uçlu Sorular	134

ÜNİTE-4

Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye..	137
Öğrenme Alanı Değerlendirme Sınavı.....	177
Açık Uçlu Sorular	181

ÜNİTE-5

Demokratikleşme Çabaları.....	183
Öğrenme Alanı Değerlendirme Sınavı	193
Açık Uçlu Sorular	195

ÜNİTE-6

Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası.....	197
Öğrenme Alanı Değerlendirme Sınavı	213
Açık Uçlu Sorular	215

ÜNİTE-7

Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası	217
Öğrenme Alanı Değerlendirme Sınavı	229
Açık Uçlu Sorular	231

BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

ÜNİTE

1

ÖĞRENME ÇIKTILARI

- Avrupa'daki gelişmelerin yansımaları bağlamında Osmanlı Devleti'nin yirminci yüzyılın başlarındaki siyasi ve sosyal durumunu kavrar.
- Mustafa Kemal'in çocukluk ve öğrenim hayatından hareketle onun kişilik özelliklerinin oluşumu hakkında çıkarımlarda bulunur.
- Gençlik döneminde Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen önemli kişileri ve olayları kavrar.
- Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir.

KONU LİSTESİ

NO.	KONU ADI	BİTİRDİM
1.	Güçlü Avrupa'nın Doğuşu ve Osmanlı Devleti	
2.	Mustafa Kemal'in Çocukluk ve Eğitim Hayatı	
3.	Mustafa Kemal'in Fikir Hayatı	
4.	Mustafa Kemal'in Askerlik Hayatı	

"Vatanın müdafaasında faal vazifelerden daha mühim ve yüce bir vazife olamaz."

1

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK SORULARI NASIL ÇÖZÜLÜR?

“ALAN BELİRTEN SORULAR”

1

Bu tip soruları doğru yanıtlamak için metinde verilen açıklamanın hangi alanla bağlantılı olduğunu bulmanız gerekiyor.

Sanayi İnkılabı ile birlikte buhar gücüyle çalışan lokomotifler ve çelik gemiler yapıldı. Fabrikalarda çalışan işçi sınıfının nüfusu arttı. Kırdan kente göçle sanayi kentlerinin nüfusu çoğaldı ve sanayi kentleri kuruldu. Aynı zamanda sömürgeci ülkeler arasında rekabet ve sömürge savaşları başladı.

Verilen metinde Sanayi İnkılabı'nın hangi alandaki etkisine değinilmemiştir?

- A) Ekonomi B) Toplumsal C) Siyasi D) Dinî

2

T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi kapsamında siyasi, ekonomik, toplumsal, hukuki, eğitim, sanat ve edebiyat gibi alanların anlamlarını bilmeli ve metinle bağlantı kurmalısınız. Metnin hangi alandan bahsettiği çıkarımını yaptığınızda şıkkı işaretleyebilirsiniz.

“Alan Belirten” Kavramları Öğrenelim

- Metinde okuldan (rüştiye, idadi vb.) derslerden, öğretmenden, okuma-yazmadan, maarif kelimesinden vb. bahsediliyorsa seçeneklerde “**eğitim**” faktörü,
- Metinde ticaretten, paradan, maliyeden, iktisattan, kapitülasyonlardan, üretimden, sanayiden vb. bahsediliyorsa “**ekonomi**” faktörünü seçeneklerde aramalıyız.
- Parçada ülke yönetiminden, rejimden, yönetim biçiminden, siyasi partilerden, diplomasiden, antlaşmalardan vb. bahsediliyorsa “**siyasi**” faktörü,
- Parçada savaştan, silahtan, savunmadan, ordudan, emir-komuta zincirinden vb. bahsediliyorsa “**askerî**” faktörü,
- Parçada yasadan, kanundan, anayasadan, mahkemeden, yargıdan vb. bahsediliyorsa “**hukuki**” faktörü aramalıyız.
- Metinde anlatılanlar; liman, demir yolu, kara yolu vb. kavramlardan bahsediliyorsa “**ulaşım**” faktörü,
- Metinde gelenek-görenekten, dinî inanıştan, kitap, dergi ve gazeteden bahsediliyorsa “**kültürel**” faktörü,
- Metinde çok uluslu yapıdan, farklı etnik özelliklere sahip insanlardan, savaşlardan sonra yaşanan göçlerden bahsediliyorsa “**toplumsal**” (**sosyal**) faktörü aramalıyız.
- Parçada anlatılanlar; savaşların şiir, roman, hikâye, anı gibi eserlere yansımalarından bahsediliyorsa seçeneklerde “**edebiyat**” kavramını işaretlemeliyiz.

UNUTMAYALIM

Mustafa Kemal, gönüllü katıldığı Trablusgarp Savaşı'nda askerlikle ilgili mesleki bilgisini geliştirmiştir. Trablusgarp Savaşı'nda gayrinizami harp (düzenli ordunun olmadığı savaş) taktiklerini öğrenmiştir.

HARİTAYI YORUMLUYORUM

- ★ İtalya, Akdeniz'deki hâkimiyet alanını genişletmek istemiştir.
- ★ Mısır'ın işgal altında olması Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü bozmuştur.
- ★ İtalyan donanması Anadolu'nun, Ege denizi kıyılarına kadar gelmiştir.
- ★ Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'da siyasi varlığı devam etmektedir.

I. Balkan Savaşı - 1912

Trablusgarp Savaşı'nın devam ettiği sırada Yunanistan, Sırbistan, Bulgaristan ve Karadağ birleşerek Osmanlı Devleti'ni Balkanlardan atmak ve Osmanlı topraklarını paylaşmak amacıyla saldırıya geçtiler. Savaşın başlamasında Rusya'nın bu devletleri kışkırtması da etkili oldu.

Savaşın Sonuçları:

- ✿ Osmanlı Devleti, ülke içerisindeki siyasi çekişme ve ordunun savaşa hazırlıksız yakalanması sonucu ağır bir yenilgi aldı.
- ✿ Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki sınırı Midye-Enez hattı olarak belirlendi.
- ✿ Osmanlı Devleti Edirne, Kırklareli ve Makedonya gibi önemli topraklarını kaybetti.

Yunanistan-Bulgaristan
Sırbistan-Karadağ

ŞURUP BİLGİ

Müslüman Trablusgarp halkının 1911 yılında yapılan savaşta İtalya'ya karşı Osmanlı Devleti'nin yanında yer alması; Osmanlıcılık ve İslamcılık fikir akımının bu bölgede başarılı olduğunu gösterir.

YORUMLUYORUM

Osmanlı Devleti'nin iki ateş arasında kaldığı görülmektedir. (Trablusgarp Savaşı-Balkan Savaşı) Ayrıca savaşın başlamasında dış faktörler de etkili olmuştur. (Rusya'nın Balkan devletlerini kışkırtması)

Mustafa Kemal'in ordu içerisindeki siyasi çekişmelerin devlete zarar vereceği düşüncesi Balkan Savaşlarında alınan sonuçla kanıtlanmıştır. (Bu durum O'nun ileri görüşlü bir kişiliğe sahip olduğunu gösterir.)

II. Balkan Savaşı - 1913

- ✿ I. Balkan Savaşı'nda en büyük toprak kazancını **Bulgaristan** elde etmişti. Bu durumdan rahatsız olan **Yunanistan, Sırbistan, Karadağ ve Romanya**, Bulgaristan'a saldırarak **II. Balkan Savaşı**'ni başlattılar.
- ✿ Edirne'yi geri almak isteyen Osmanlı Devleti de **Bulgaristan'a** savaş açtı. Savaş sonunda imzalanan **İstanbul Antlaşması** (29 Eylül 1913) ile **Edirne ve Kırklareli** geri alındı.

YORUMLUYORUM

- ★ Balkan Savaşları sonunda Osmanlı Devleti; Batı Trakya, Makedonya ve Arnavutluk'u kaybetti. (**Osmanlı'nın sınırları daralmış, siyasi haritası değişmiştir.**)
- ★ Balkanlar'daki Osmanlı hâkimiyetinin sona ermesi üzerine burada yaşayan Türkler, azınlık durumuna düştüler. Kaybedilen Balkan topraklarından Anadolu'ya büyük bir göç dalgası yaşandı. (**Balkanlarda Müslüman-Türk nüfus azalmıştır.**)

ÜNUTMAYALIM

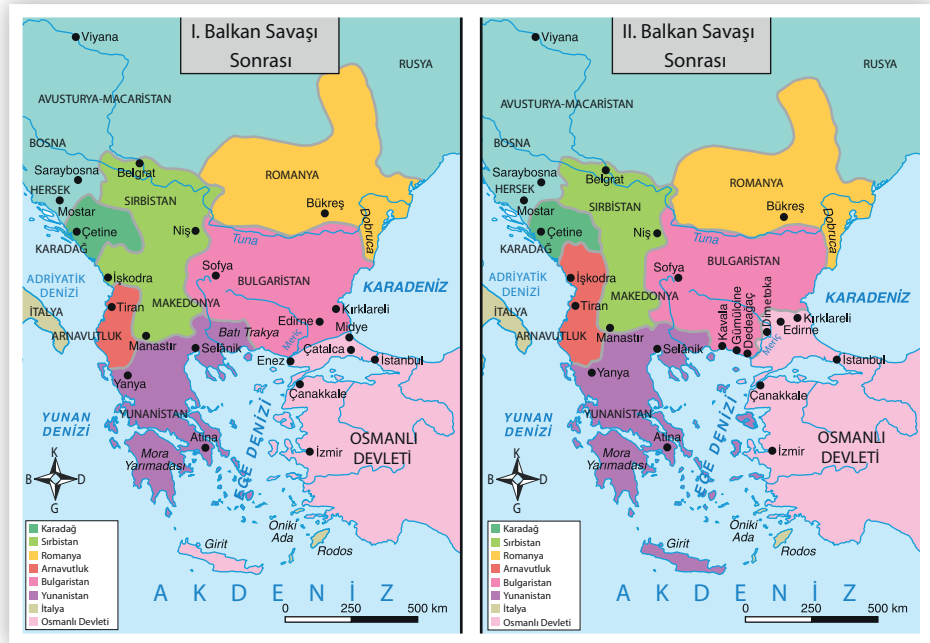
I. Balkan Savaşı'nın çıktığı günlerde Osmanlı ordusuna **siyaset karışmış** ve subaylar iki gruba ayrılmıştı. Bu durum ordumuzu zayıf düşürmüştü, Mustafa Kemal **"ordu siyasete, karışmamalıdır"** düşüncesinde haklı çıkmıştır.

Balkanlardan
Anadolu'ya göç

Mustafa Kemal, II. Balkan Savaşı'nda **Bolayır Kolordusu Kurmay Başkanı** olarak görev yaptı ve Edirne'nin kurtarılmasında önemli rol oynadı. Bu görev sırasında Gelibolu'da bulunması, onun **Çanakkale Savaşları** öncesinde **bölgeyi yakından tanımasını** sağladı.

HARİTAYI YORUMLUYORUM

- ★ Osmanlı Devleti'nin siyasi haritasında değişim yaşanmıştır.
- ★ Osmanlı Devleti II. Balkan Savaşı'nda toprak elde etmiştir.
- ★ Osmanlı Devleti, Ege Adaları'nın büyük kısmını kaybetmiştir.

MİLLÎ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

ÜNİTE

2

ÖĞRENME ÇIKTILARI

- Birinci Dünya Savaşı'nın sebeplerini ve savaşın başlamasına yol açan gelişmeleri kavrar.
- Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin durumu hakkında çıkarımlarda bulunur.
- Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması ve uygulanması karşısında Osmanlı yönetiminin, Mustafa Kemal'in ve halkın tutumunu analiz eder.
- Kuvâ-yı Millîye'nin oluşum sürecini ve sonrasında meydana gelen gelişmeleri kavrar.
- Millî Mücadele'nin hazırlık döneminde Mustafa Kemal'in yaptığı çalışmaları analiz eder.
- Misak-ı Millî'nin kabulünü ve Büyük Millet Meclisinin açılışını vatanın bütünlüğü esası ile "ulusal egemenlik" ve "tam bağımsızlık" ilkeleri ile ilişkilendirir.
- Büyük Millet Meclisine karşı ayaklanmalar ile ayaklanmaların bastırılması için alınan tedbirleri analiz eder.
- Mustafa Kemal'in ve Türk milletinin Sevr Antlaşması'na karşı tepkilerini değerlendirir.

KONU LİSTESİ

NO.	KONU ADI	BİTİRDİM
1.	I. Dünya Savaşı'na Yol Açan Gelişmeler	
2.	I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti	
3.	Mondros Ateşkes Antlaşması ve İşgaller	
4.	Kuvâ-yı Millîye ve Cemiyetler	
5.	Millî Mücadele'nin Hazırlık Dönemi	
6.	Misak-ı Millî'nin Kabulü ve Büyük Millet Meclisinin Açılışı	
7.	Büyük Millet Meclisine Yönelik Ayaklanmalar	
8.	Yok Hükmünde Bir Antlaşma: Sevr	

"Milletin istiklalini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır."

2

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK SORULARI NASIL ÇÖZÜLÜR?

“HARİTA YORUMLAMA SORULARI”

1 Harita sorularını çözerken önceki bilgilerimizi yoruma katmadan yalnızca haritaya odaklanmamız gerekiyor. Özellikle harita lejantında (anahtarında) verilenleri (işaretler, renkler vb.) göz önünde bulundurmalıyız.

2 Çıkması muhtemel harita sorularının çözümünde yönlerin, belli başlı bölgelerin, denizlerin, özellikle Asya, Avrupa ve Afrika'nın yer aldığı eski dünya kıtalarının bilinmesi gerekmektedir. Örnek; Batı Anadolu toprakları deyince İzmir ve çevresini bilmek gerektiği gibi.

Harita Lejantı

Yön Bilgisi

Kıta Bilgisi

Konum

UNUTMAYALIM

Harita yorumlama sorusu 2021 yılında Liselere Geçiş Sınavı'nda MEB tarafından doğrudan soruldu.

Altın Kural: Harita sorularını çözerken kişisel bilgilerine göre değil, haritada verilen bilgilere göre çözmelisin.

NOTLARIM

Osmanlı Devleti Savaşa Dâhil Oluyor:

- İngiliz ve Fransız donanmalarının takip ettiği **Goeben** ve **Breslau** (Goben ve Breslav) isimli iki Alman gemisinin Türk karasularına geçmesi üzerine siyasi bir kriz yaşandı.
- Osmanlı Devleti bu iki gemiyi **satın aldığı**nı açıkladı. Gemilere Türk bayrağı çekilerek **Yavuz** ve **Midilli** adları verildi.
- Mürettebatı Alman olan Osmanlı bayrağı çekilmiş bu gemiler, **Rusya'nın Sivastopol** ve **Odessa** (Odesa) liman şehirlerini topa tuttu. Bu olay üzerine 3 Kasım 1914 tarihinde **Rusya, Osmanlı Devleti'ne** savaş ilan etti.

UNUTMAYALIM

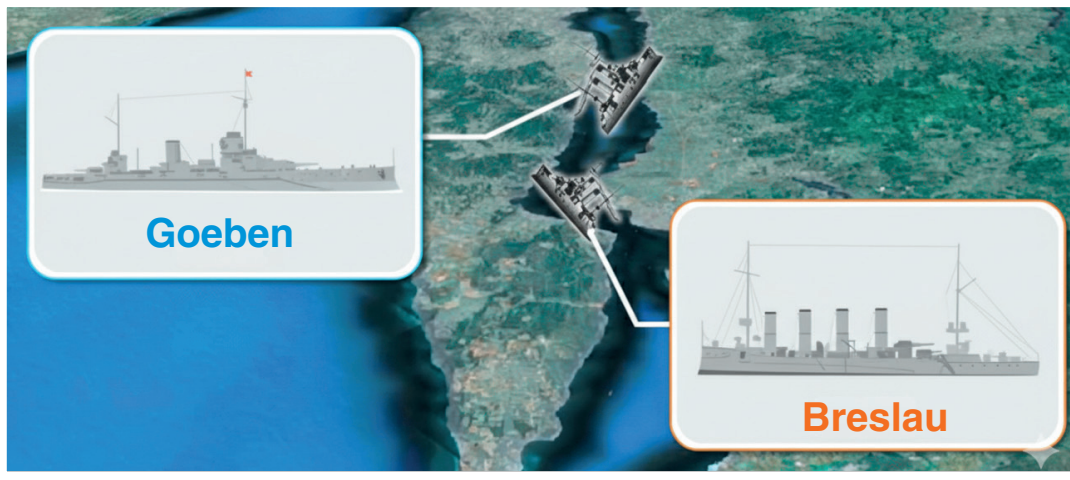
Osmanlı Devleti'nin bir **oldubitti** ile savaşa girmesinden sonra yeni cepheler açıldı ve savaş daha **geniş bir alana** yayılmış oldu. Böylece **Almanya'nın** savaştaki **yükü** de hafiflemiş oldu.

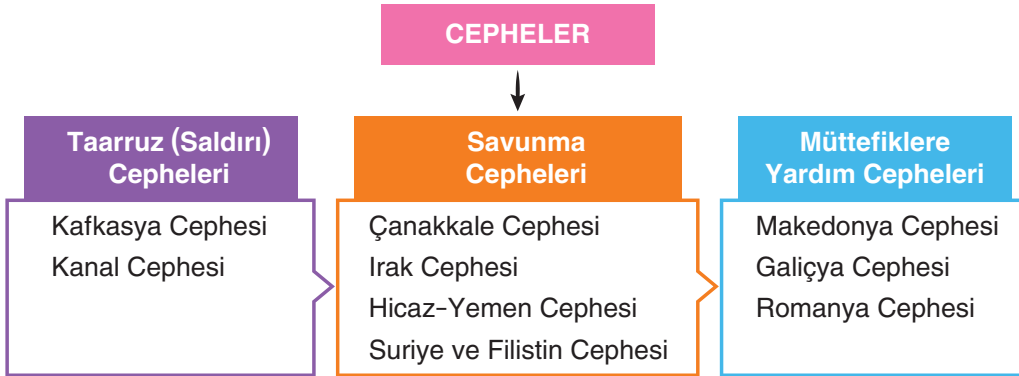
İttifak Devletleri

ŞURUP BİLGİ

Almanya'nın Osmanlı Devleti'yle yakınlaşmasının nedenlerinden biri de Almanya'nın sömürgecilikte Osmanlı'yı rakip olarak görmemesidir.

Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'nda Yer Aldığı Cepheleer:

! “K” harfi ile başlayan cepheler “**taarruz-saldırı**” cepheleridir. Sonu “-ya” hecesi ile biten cepheler (Kafkasya hariç) müttefiklere **yardım** yaptığımız cephelerdir. Diğer cepheler ise **savunma** cephesi özelliği taşımaktadır.

NOTLARIM

Kuvâ-yı Millîye ve Cemiyetler

Konu Kavramlar Sözlüğü

KAVRAM	AÇIKLAMA	😊
Kamuoyu	Bir konu üzerinde halkın genel düşüncesi.	
Güdüm	Belli bir amaca göre yönetme, yönlendirme, yürütme.	
Bağımsızlık	Bir devletin hiçbir devletin baskısı ve etkisi altında kalmadan, kendi kararlarını kendisinin alabilmesi.	
Cemiyet	Belli bir gaye için bir araya gelmiş olan topluluk.	
İlhak	Bir devletin işgal ettiği toprakları egemenliği altına aldığını ilan etmesi.	
Kilikya	Adana, Mersin, Konya ilinin güneyi ve Antalya ilinin doğusunu içine alan bölgeye eskiden verilen ad.	
Kuvâ-yı Millîye	Millî Mücadele'de Türk direniş örgütlenmelerine ve işgallere karşı silahlı direniş gösteren sivil halk güçlerine verilen ad.	
Megali İdea	Yunan milliyetçilerinin eskiden Bizans'a ait olan tüm topraklarda "Büyük Yunanistan" kurma hayali.	
Milîs	Savaş sırasında orduya yardımcı olarak toplanan silahlı halk gücü.	
Millî	Milletle ilgili, millete özgü, ulusal.	
Emir-komuta	Orduda veya bir kurumda üstlerin emir vermesi ve astların bu emirlere uymasındır.	

UNUTMAYALIM

Kuvâ-yı Millîye hareketi; halkta **millî şuurun** canlanmasına yardımcı olmuştur. Kuvâ-yı Millîye birlikleri işgalci kuvvetlerin iç bölgelere ilerlemesini yavaşlattılar. Ancak tamamen durduramadılar.

Kuvâ-yı Millîye ve Cemiyetler

Kuvâ-yı Millîye, Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra, vatani işgal eden düşmanla mücadele eden ve azınlık faaliyetlerine karşı çarpışan silahlı grupları ve onlara maddi, manevi ya da fikrîsel yardımda bulunanları kapsamaktadır.

Kuvâ-yı Millîye birlikleri

🎯 Kuvâ-yı Millîye'nin özellikleri şöyledir:

1. Yerel halk kahramanlarının liderliğinde, bağımsızlık duygusuyla gönüllülük esasına göre oluşmuştur.
2. Tek bir merkezden yönetilmeyen birliklerdir. Emir-komuta zinciri bulunmadığı için ordu disiplininden yoksundur.
3. Silah, cephane, gıda ve her türlü malzeme ihtiyaçlarını halktan aldıkları maddi yardımlarla sağladılar.
4. Sadece kendi bölgelerini düşmana karşı korumayı amaç edindikleri için bölgesel niteliklidir.
5. Bölgesel nitelikli oldukları için genellikle birbirlerinden bağımsız hareket etmişlerdir.

Düzenli ordunun kurulmasıyla **Kuvâ-yı Millîye** sona erdi. Ancak halkta oluşturduğu vatanseverlik, birlik ve mücadele ruhu, Kurtuluş Savaşı'nın sonuna kadar sürdü.

ŞURUP BİLGİ

Kendi bölgelerini korumaya çalışmaları ulusal değil **bölgesel (yerel) düzeyde** örgütlendiklerini gösterir. (Millî birlik ve beraberlik açısından **olumsuz** bir durumdur.)

NOTLARIM

Erzurum Kongresi (23 Temmuz 1919)

Doğu Anadolu Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti, Doğu Anadolu'daki Ermeni faaliyetlerine engel olmak amacıyla **Trabzon Muhâfaza-i Hukuk-u Millîyye Cemiyeti** ile birlikte bir kongre toplanmasını kararlaştırmıştı.

ŞURUP BİLGİ

Doğu illerinden gelen 54 delegenin katılımıyla kongre toplandı. Kongre toplanış bakımından **bölgesel** olsa da Mustafa Kemal'in önerisiyle yurdun tamamı için kararlar alındı. Erzurum Kongresi, toplanma şekli ve amacı bakımından **bölgesel**, aldığı kararlar yönüyle **ulusaldır**.

ŞURUP BİLGİ

"Millî iradeyi hâkim kılmak esastır." maddesi; **yönetim sisteminin** değiştirileceğine işaret etmiştir. Sınavlarda **genelge** ve **kongre maddeleri** verilerek özellikle "**millî egemenlik**" ve "**millî bağımsızlık**" kavramlarının ayırt edilmesini ölçen sorular gelmektedir.

	Erzurum Kongresi Maddeleri	Nasıl Yorumluyoruz?
1	Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz.	İlk kez millî sınırlardan söz edilmiş ve Türklerin yaşadığı toprakların ayrılmaz bir bütün olduğu vurgulanmıştır.
2	Her türlü yabancı işgal ve müdahalesine karşı, millet birlik olarak kendini savunacak ve karşı koyacaktır.	Ortak bir hedef doğrultusunda ulusun topyekûn harekete geçmesi amaçlanmıştır.
3	İstiklali elde etmeyi İstanbul Hükûmeti sağlayamadığı takdirde bu gayeyi gerçekleştirmek için geçici bir hükûmet kurulacaktır.	Yeni bir Türk Devleti'nin kurulacağına dair ilk mesaj verilmiştir. (Temsil Heyeti oluşturulmuştur.)
4	Manda ve himaye (güçlü bir devletin güdümüne girmek) kabul olunamaz.	Tam bağımsızlık hedeflenmiştir.
5	Hristiyan azınlıklara siyasi hâkimiyet ve sosyal dengemizi bozacak ayrıcalıklar verilemez.	Avrupalı devletlerin iç işlerimize müdahalesi engellenmeye çalışılmıştır.
6	Kuvâ-yı Millîye'yi tek kuvvet olarak tanımak ve millî iradeyi hâkim kılmak esastır.	Millî egemenlik (ulusal egemenlik) kavramı açıkça vurgulanmıştır.

Erzurum Kongresi'nde; **Mebusan Meclisinin** hemen toplanması ve hükûmet işlerinin Meclis tarafından kontrol edilmesi istenmiştir. Böylece **Osmanlı Hükûmeti**'nin millî irade tarafından **denetlenmesi** amaçlanmıştır.

NOTLARIM

UNUTMAYALIM

Kongreye yurdun tamamını temsil eden delegelerin katılması; Sivas Kongresi'nin “ulusal” bir kongre olduğuna kanıt olarak gösterilebilir.

ŞURUP BİLGİ

Sivas Kongresi'nde cemiyetlerin tek çatı altında birleştirilmesi sonucunda Millî Mücadele **tek bir merkezden** yönetilmeye başlandı. Böylece Millî Mücadele'de **birlik ve beraberlik** sağlanmış oldu.

UNUTMAYALIM

İtilaf Devletleri'yle iş birliği yapan ve Millî Mücadele hareketini durdurmaya çalışan Osmanlı Hükûmeti'nin tüm haberleşme yolları kesilmiştir. Bunun üzerine **Damat Ferit Paşa Hükûmeti** görevinden **istifa etmek** zorunda kalmıştır.

Sivas Kongresi (4 Eylül 1919)

Amasya Genelgesi ve **Erzurum Kongresi** İtilaf Devletleri'yle birlikte Damat Ferit Paşa Hükûmeti'ni de rahatsız etmişti. **Elâzığ Valisi Ali Galip**, Damat Ferit Hükûmeti'nden aldığı emir ile Sivas Kongresi'ni dağıtmak, Mustafa Kemal ve arkadaşlarını tutuklatmak için harekete geçti. Bütün engellemelere rağmen Sivas Kongresi, **4 Eylül 1919** tarihinde öğleden sonra **Sivas Lisesi**'nde açıldı.

Sivas Lisesi

UNUTMAYALIM

Sivas Kongresi hem toplanış hem de aldığı kararlar itibarıyla **ulusal** bir kongredir.

	Sivas Kongresi Maddeleri	Nasıl Yorumluyoruz?
1	Millî cemiyetler, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adıyla tek bir çatı altında birleştirildi.	Millî Mücadele'nin tek merkezden yönetilmesi amaçlanmıştır.
2	Manda ve himaye (başka bir devletin yönetimi altına girme) düşüncesi kesin bir dille son kez reddedildi.	Tam bağımsızlık hedeflenmiştir.
3	Temsil Heyeti, atama yetkisini kullanarak Batı Cephesi'ne Ali Fuat (Cebesoy) Paşa'yı atadı.	Temsil Heyeti hükûmet gibi hareket ederek “yürütme” yetkisini kullanmıştır.
4	İrade-i Millîye adıyla bir gazete çıkarılması kararlaştırıldı.	Millî Mücadele hakkında halka doğru bilgi verilmesi amaçlanmıştır.
5	Temsil Heyeti'nin üye sayısı artırıldı ve yetkileri tüm yurdu kapsar hâle getirildi.	Temsil Heyeti bütün vatani temsil eder hâle getirilmiştir.

Manda ve himaye reddedildi.

Millî cemiyetler birleştirildi.

İrade-i Millîye gazetesi kuruldu.

İstanbul Hükûmeti'yle iletişim kesildi.

YORUMLUYORUM

Damat Ferit Hükûmeti'nin istifa etmesi **Temsil Heyeti**'nin ilk **siyasi** başarısıdır.

ÜNİTE

3

MİLLÎ BİR DESTAN: YA İSTİKLAL YA ÖLÜM!

KONU LİSTESİ

NO.	KONU ADI	BİTİRDİM
1.	Millî Mücadele Dönemi'nde Doğu ve Güney Cephesi	
2.	Millî Mücadele Dönemi'nde Batı Cephesi	
3.	Millî Mücadele Dönemi'nde Eğitim (Maarif) Kongresi	
4.	Topyekûn Bir Mücadele: Tekâlif-i Millîye Emirleri	
5.	Sakarya Meydan Savaşı ve Büyük Taarruz	
6.	Lozan Barış Antlaşması	
7.	Millî Mücadele Dönemi'nde Sanat ve Edebiyat	

ÖĞRENME ÇIKTILARI

- Millî Mücadele Dönemi'nde Doğu Cephesi ve Güney Cephesi'nde meydana gelen gelişmeleri kavrar.
- Millî Mücadele Dönemi'nde Batı Cephesi'nde meydana gelen gelişmeleri kavrar.
- Millî Mücadele'nin zor bir dönemde Maarif Kongresi yapan Atatürk'ün, millî ve çağdaş eğitime verdiği önemi kavrar.
- Türk milletinin millî birlik, beraberlik ve dayanışmasının bir örneği olarak Tekâlif-i Millîye Emirleri doğrultusunda yapılan uygulamaları analiz eder.
- Sakarya Meydan Savaşı'nın kazanılmasında ve Büyük Taarruz'un başarılı olmasında Mustafa Kemal'in rolüne ilişkin çıkarımlarda bulunur.
- Lozan Antlaşması'nın sağladığı kazanımları analiz eder.
- Millî Mücadele Dönemi'nin siyasi, sosyal ve kültürel olaylarının sanat ve edebiyat ürünlerine yansımalarına kanıtlar gösterir.

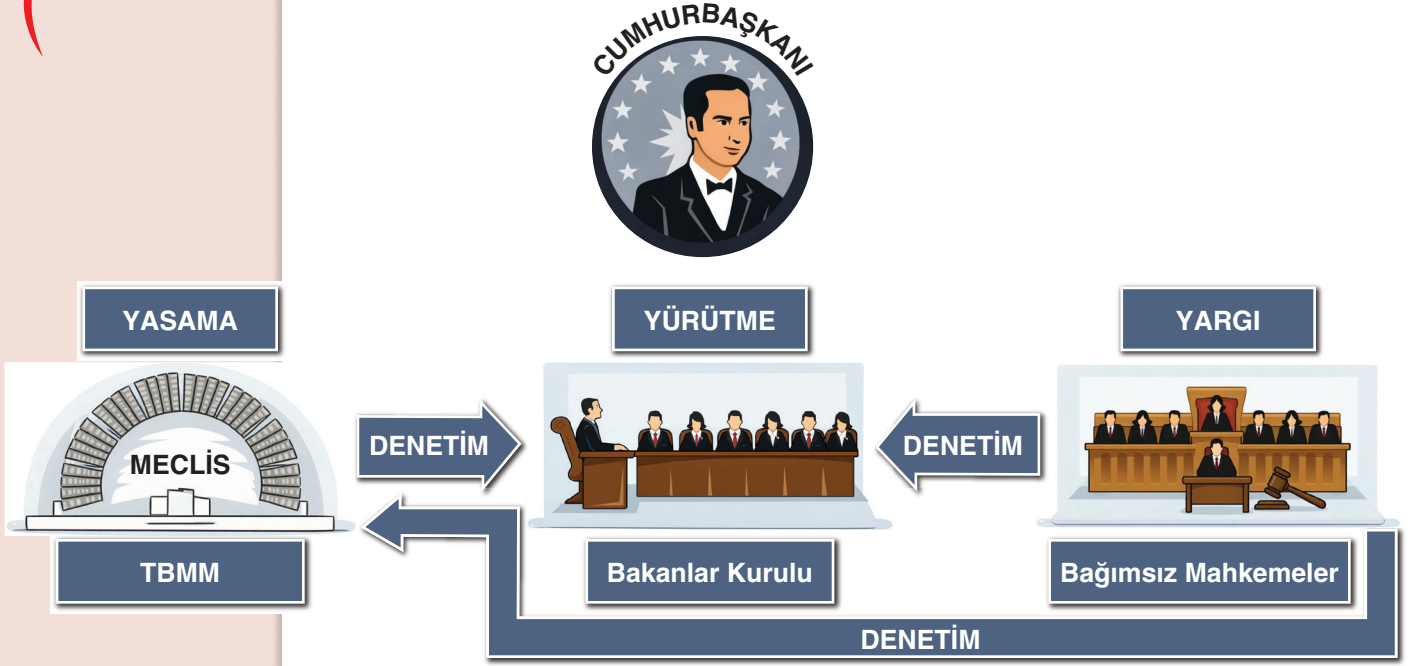
"Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O sath, bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk edilemez."

3

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK SORULARI NASIL ÇÖZÜLÜR?

“DEVLETİN TEMEL ORGANLARI”

1 Dersimiz kapsamında birçok konuda devletin temel organlarını bilip-bilmediğimizi ölçen sorulara yer veriliyor.

2 Bu kavramlarla ilgili soruları doğru yanıtlamak için; kanun çıkarma yetkisinin “yasama”, çıkarılan kanunları uygulamanın “yürütme”, kanunlara uymayanları cezalandırmanın ise “yargı” olduğunu bilmeliyiz.

Unutmayınız! Yasama, yürütme ve yargı yetkilerinin tek bir kurumda toplanmasına “güçler birliği” adı verilir. Savaş döneminde hızlı karar alabilmek için bu yetkiler TBMM’de toplanmıştır.

NOTLARIM

Millî Mücadele Dönemi'nde Doğu ve Güney Cephesi

Konu Kavramlar Sözlüğü

KAVRAM	AÇIKLAMA	😊
Diplomatik Zafer	Başka bir ülke veya ülkelerle yapılan antlaşmada kazançlı olma durumu.	
Uluslararası	Birden fazla ulusu veya devleti ilgilendiren, milletler arasında yapılan, milletlerarası.	
Zulüm	Güçlü bir kimsenin yasaya veya vicdana aykırı olarak başkasına yaptığı kötü muamele, kıyıcılık, eziyet, baskı.	
Milis	Savaş sırasında orduya yardımcı olarak toplanan silahlı halk gücü.	
Ünvan	Bir kimsenin işi, mesleği veya toplum içindeki durumu ile ilgili olarak kullanılan ad, san.	
İstiklal Madalyası	Kurtuluş Savaşı'nda (Millî Mücadele) büyük yararlılık ve fedakârlık gösteren askerlere, sivillere, yörelere ve kuruluşlara verilen madalya.	
Taarruz	Saldırı, hücum.	
Kuvâ-yı Millîye	Kurtuluş Savaşı'nda halkın oluşturduğu bölgesel silahlı direniş örgütleri.	

NOTLARIM

UNUTMAYALIM

Mondros sonrası ordunun dağıtılması işgalleri artırdı. İtilaf Devletleri **Sevr Antlaşması** ile Osmanlı'yı bölmek istedi ancak Türk milleti bu planı asla kabul etmedi ve Mustafa Kemal'in liderliğinde **Kurtuluş Savaşı'nı** başlattı.

Millî Mücadele Dönemi'nde Doğu ve Güney Cephesi

Millî Mücadele'de doğuda **Ermenilere**, güneyde **Fransızlar** ve onları destekleyen Ermenilere, batıda ise **Yunanlara** karşı savaşıldı. Cephelerin dışında içeride direnişi engelleyen unsurlara karşı mücadele edildi ve İtilaf Devletleri'yle **diplomasi** yürütüldü.

ŞURUP BİLGİ

Anadolu'da İngiltere'ye ve İtalya'ya karşı bir cephe açılmadı. İtalya'da iç karışıklık yaşanması ve İngilizlerle aralarının bozulması İtalyanlarla savaş ihtimalini zayıflattı. **Doğu Cephesi**'nde ise Ermenilere karşı Osmanlı'dan kalan orduyu dağıtmayan ve TBMM'nin emrine giren **Kâzım Karabekir Paşa** komutasındaki 15. Kolordu mücadele etti.

MİLLÎ MÜCADELE'DE CEPHELER

Batı Cephesi

Düşman: Yunanlar
Önce **Kuvâ-yı Millîye**
sonra TBMM'nin kurduğu **düzenli ordu** savaşmıştır.

Güney Cephesi

Düşman: Fransız+Ermeniler
Bölgesel direniş örgütleri olan **Kuvâ-yı Millîye** mücadele vermiştir.

Doğu Cephesi

Düşman: Ermeniler
Osmanlı'dan kalan **15. Kolordu** mücadele etmiştir.

SORU-CEVAP

Kurtuluş Savaşı'nın en şiddetli muharebeleri hangi cephede yaşanmıştır?

Kurtuluş Savaşı'nın en şiddetli muharebeleri Batı Cephesi'nde Yunanlara karşı olan muharebelerdir. Batı Cephesi'nde 15 Mayıs 1919'da Yunanların İzmir'i işgaliyle birlikte Türk direnişi de başlamıştır. Yunanlara karşı, başlangıçta Kuvâ-yı Millîye birlikleri ve yöre halkı birlikte mücadele vermiştir. Daha sonra ise TBMM'ye bağlı düzenli ordu mücadeleye devam etmiştir.

Millî Mücadele Dönemi'nde Batı Cephesi

Düzenli Ordu Kuruluyor

Kuvâ-yı Millîye birliklerinin düzenli Yunan Ordusu karşısında yeterli başarıyı gösterememesi düzenli bir ordunun kurulma ihtiyacını doğurdu.

SORU-CEVAP

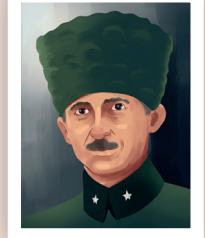

Kuvâ-yı Millîye birliklerinin kaldırılmasının sebepleri nelerdir?

- 1 Tek bir merkezden yönetilmemeleri ve aralarında iletişim-haberleşmenin olmaması
- 2 İhtiyaçlarını halktan karşılarken bazen halka baskı yapmaları sonucu güvensizlik oluşturmaları
- 3 Ordu disiplininden yoksun olmaları (Emir komuta zinciri olmaması.)
- 4 Yalnızca kendi bölgelerini düşmana karşı korumayı amaç edinmeleri
- 5 Yunanlarla yapılan Gediz Muharebelerini kaybetmeleri

- ✿ Sivas Kongresi sonrası Temsil Heyeti, Batı'daki Kuvâ-yı Millîye'yi düzenlemek için Ali Fuat Paşa'yı Batı Cephesi Komutanlığı'na atadı. Yunan işgaline direnen Kuvâ-yı Millîye birlikleri iç isyanları da bastırıyordu; ancak düzenli orduya karşı başarıları sınırlıydı.
- ✿ Kuvâ-yı Millîye'nin Yunan ilerleyişini durduramaması TBMM'de tartışma yarattı. Gediz Muharebesi'ndeki başarısızlık sonrası Yunanlar İnegöl ve Yenişehir'e ilerledi. Bu durum düzenli ordu kurmanın gerekliliğini bir kez daha ortaya koydu.

Albay İsmet Bey

ŞURUP BİLGİ

Gediz yenilgisinden sonra **Kuvâ-yı Millîye birliklerinin** düzenli orduya katılması çalışmalarına başlanmıştır. Batı Cephesi Komutanlığına **Albay İsmet (İnönü) Bey** getirilmiştir.

Mustafa Kemal Paşa düzenli orduyu denetlerken

Millî Mücadele Dönemi'nde Batı Cephesi

1. HANGİ DEVLETLE SAVAŞILDI?

→ Yunanlarla

2. KİM MÜCADELE ETTİ?

→ Önce: Kuvâ-yı Millîye
Sonra: Düzenli Ordu

I. İNÖNÜ

II. İNÖNÜ

KÜTAHYA
ESKİŞEHİR

SAKARYA

BÜYÜK
TAARRUZ

Savaşı kazandık.

Savaşı kaybettik.

3. SAVAŞLARI KİM YÖNETTİ?

I. İNÖNÜ

II. İNÖNÜ

KÜTAHYA-ESKİŞEHİR

İsmet Paşa (İnönü)

SAKARYA SAVAŞI

BÜYÜK TAARRUZ

Mustafa Kemal Paşa

ŞURUP BİLGİ

I. İnönü Savaşı'nın kazanılmasının ardından, TBMM, Londra Konferansı'na çağırıldı. Moskova Antlaşması'yla Sovyet Rusya TBMM'yi tanıdı. Bu durum; **askerî** başarının **siyasi** başarıları beraberinde getirdiğini gösterir.

I. İnönü Muharebesi (6-10 Ocak 1921)

SORU-CEVAP

Savaşın sebepleri nelerdir?

Yunanlar;

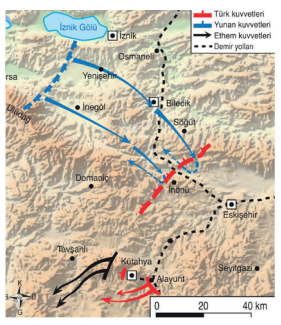
- Çerkez Ethem ayaklanmasından faydalanmak
- Düzenli orduyu ortadan kaldırmak
- Sevr Antlaşmasını TBMM'ye onaylatmak
- Millî Mücadele'ye son vermek amacındaydılar.

SORU-CEVAP

Savaşın gelişimi ve sonucu nedir?

İsmet Bey komutasındaki düzenli ordu birlikleri Yunan kuvvetlerini Eskişehir'in İnönü mevkiinde karşıladı. Türk direnişini aşamayan Yunan kuvvetleri geri çekilmek zorunda kaldı.

I. İnönü Savaşı

Millî Mücadele Dönemi'nde Eğitim (Maarif) Kongresi

Mustafa Kemal Paşa, Türk milletinin düşmanlarına karşı giriştiği bağımsızlık savaşının en buhranlı döneminde ülkenin eğitim sorunlarıyla da yakından ilgilendi. **Kütahya-Eskişehir Muharebeleri**'nin devam ettiği, Yunanların **Ankara**'ya yaklaştığı bir dönemde **Maarif (Eğitim) Kongresi**'nin toplanmasını sağladı.

YORUMLUYORUM

Olağanüstü şartlar içinde böyle bir kongrenin yapılması Mustafa Kemal'in eğitim-kültür konusuna büyük önem verdiğini göstermektedir.

- Dönemin Maarif Vekili (Eğitim Bakanı) **Hamdullah Suphi Bey** savaş nedeni ile kongreyi ertelemeyi talep etmiş ancak Mustafa Kemal bu teklife şu cevabı vermiştir:

"Hayır, ertelemeyiniz. Cahillikle, ilkelikle savaş, düşmanla savaştan daha az önemli değildir."

YORUMLUYORUM

Savaş döneminde böyle bir kongrenin toplanması; kamuoyuna **Millî Mücadele**'nin **zafere ulaşacağından** emin olduğu **mesajını** da vermiştir.

"... Eski devrin batıl inançlarından ve yaratılış özelliklerimizle hiç de ilişkisi olmayan yabancı düşüncelerden, doğudan ve batıdan gelebilen etkilerden bütünüyle uzak, ulusal ve tarihî karakterimize uyan bir kültürden söz ediyorum." sözüyle Mustafa Kemal "**millî**" bir eğitimin gerekliliğini vurgulamıştır.

NOTLARIM

UNUTMAYALIM

Maarif Kongresi, 15 Temmuz 1921'de **Ankara**'da, Mustafa Kemal Paşa'nın talimatıyla toplandı. Amacı; okul, öğrenci mevcudunu belirlemek, eğitimi **çağa uygun** ve **millî hâle** getirmektir.

ŞURUP BİLGİ

Mustafa Kemal Paşa, kongrenin açılış konuşmasında özellikle eğitim ve öğretim faaliyetlerinin **millî** bir bilinçle gerçekleştirilmesini, eğitimde **eski usul** ve **kuralların** yerine **çağdaş yöntemlerin** getirilmesi gerektiğini vurguladı.

ŞURUP BİLGİ

Tekâlif-i Millîye Emirleri'ni uygulayacak komisyonların kurulması meclisin yürütme yetkisinin kullanıldığını gösterir. Ayrıca komisyonlar sayesinde halk tarafından yapılan yardımların kayıt altına alındığı söylenebilir.

ŞURUP BİLGİ

Tekâlif-i Millîye'nin uygulandığı Millî Mücadele'de **ordu-millet anlayışının** devam ettiğini gösterir. Türk milleti, ordusuyla tek vücut olmuş; istiklal mücadelesi veren askerlerine desteğini esirgememiştir. Ordunun **ulaşım, giyecek, haberleşme ve gıda** gibi ihtiyaçları karşılanmış ve **topyekûn** mücadele örneği gösterilmiştir.

Topyekûn Bir Mücadele: Tekâlif-i Millîye Emirleri

Kütahya-Eskişehir Savaşlarında alınan yenilgiden sonra Başkomutanlığa getirilen Mustafa Kemal Paşa, gerekli tedbirleri almak için vakit kaybetmeden harekete geçti. Bu savaşın kaybedilme nedenlerinden biri de ordunun silah, cephane ve araç gereç bakımından yetersiz olmasıydı.

SORU-CEVAP

Mustafa Kemal Paşa ordunun ihtiyaçlarını karşılamak için neler yapmıştır?

Mustafa Kemal Paşa ordumuzun ihtiyaçlarını karşılamak için halkı maddi ve manevi bütün kaynaklarıyla Millî Mücadele'ye destek vermeye çağıran "Tekâlif-i Millîye Emirleri"ni (Millî Yükümlülük Emirleri) yayımlamıştır.

Tekâlif-i Millîye Emirleri

Her ilçede bir Tekâlif-i Millîye komisyonu kurulacak.

Her aile birer kat çamaşır, birer çift çorap ve çarık verecek. (Kıyafet)

Halk, elindeki silah ve cephaneyi üç gün içinde komisyonlara teslim edecek. (Askerî malzeme)

Taşıt sahipleri ayda bir defa olmak üzere yüz kilometrelik mesafeye ücretsiz askerî nakliyat yapacak. (Ulaşım)

Komisyonlar halkın ve tüccarın elinde bulunan yiyecek maddelerinin yüzde kırkına el koyacak. (Gıda)

Ülke genelindeki bütün telefon makinesi, kablo, pil vb. stokların %40'ı ordunun hizmetine sunulacak. (İletişim)

- Mustafa Kemal'in emirleri Anadolu halkında karşılık bulmuştur. Tekâlif-i Millîye Emirleri, Türk milletinin şu özelliklere sahip olduğunu göstermiştir:

Vatanseverlik	Dayanışma	Fedakârlık	Millî birlik
Özverili olmak	Yardımseverlik	Bağımsızlığa düşkün	Sorumluluk

NOTLARIM

ATATÜRKÇÜLÜK VE ÇAĞDAŞLAŞAN TÜRKİYE

ÜNİTE

4

ÖĞRENME ÇIKTILARI

- Çağdaşlaşan Türkiye'nin temeli olan Atatürk ilkelerini açıklar.
- Siyasi alanda meydana gelen gelişmeleri kavrar.
- Hukuk alanında meydana gelen gelişmelerin toplumsal hayata yansımalarını kavrar.
- Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılapları ve gelişmeleri kavrar.
- Toplumsal alanda yapılan inkılapları ve meydana gelen gelişmeleri kavrar.
- Ekonomi alanında meydana gelen gelişmeleri kavrar.
- Atatürk Dönemi'nde sağlık alanında yapılan çalışmaları devletin temel görevleri ile ilişkilendirir.
- Cumhuriyet'in sağladığı kazanımları ve Atatürk'ün Türk milleti için gösterdiği hedefleri analiz eder.
- Atatürk ilke ve inkılaplarını oluşturan temel esasları kavrar.

KONU LİSTESİ

NO.	KONU ADI	BİTİRDİM
1.	Atatürk İlkeleri	
2.	Siyasi Alanda Yapılan İnkılaplar	
3.	Hukuk Alanında Yapılan İnkılaplar	
4.	Eğitim ve Kültür Alanında Yapılan İnkılaplar	
5.	Toplumsal Alanda Yapılan İnkılaplar	
6.	Ekonomi Alanında Yapılan İnkılaplar	
7.	Sağlık Alanında Yapılan İnkılaplar	
8.	Cumhuriyetin Sağladığı Kazanımlar	
9.	Atatürk İlke ve İnkılaplarını Oluşturan Temel Esaslar	

"...Yurttaşlarım! ...Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli, Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyetidir."

4

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK SORULARI NASIL ÇÖZÜLÜR?

“GÜÇLER BİRLİĞİ-GÜÇLER AYRILIĞI”

1 Devletin temel organlarının kimde ne şekilde toplandığı soru olarak karşımıza çıkabilmektedir.

Güçler Birliği

Devlet organları olan yasama, yürütme ve yargı güçlerinin tek elde toplandığı yönetim modelidir. Bir ülkede devletin tüm organları aynı kurum veya kişiye verilmişse buna güçler (kuvvetler) birliği adı verilir.

Yasama + Yürütme + Yargı

Güçler Ayrılığı

Devlet organları olan yasama, yürütme ve yargı güçlerinin birbirinden ayrılmış oldukları devlet yönetim modelidir. Bir ülkede bu güç unsurları ayrı kurum veya kişilere verilmişse buna güçler (kuvvetler) ayrılığı adı verilir.

Yasama

Yürütme

Yargı

	Yasama	Yürütme	Yargı
1921 Anayasası	Büyük Millet Meclisi	Büyük Millet Meclisi Hükümeti	Büyük Millet Meclisi
1924 Anayasası	Türkiye Büyük Millet Meclisi	Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Bakanlar Kurulu	Bağımsız Mahkemeler

Unutmayınız! Yukarıda verilen tabloyu incelediğimizde yasama, yürütme ve yargı yetkilerinin tümü 1921 Anayasası'nda BMM'de toplanmıştır. Bu durum, o dönemde “Güçler Birliği” ilkesinin uygulandığını gösterir.

UNUTMAYALIM

Kurtuluş Savaşı'nın yaşandığı dönemde hızlı kararlar alabilmek için BMM “güçler birliği” ilkesini kullanmıştır.

NOTLARIM

Eğitim ve Kültür Alanında Yapılan İnkılaplar

Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun Kabul Edilmesi

- Osmanlı Devleti'nde dinî eğitim veren **medreseler** ve **mahalle mektepleri**, **modern eğitim veren okullar** (Galatasaray Sultanisi vb.) ve **askerî lise-ler** ülkedeki başlıca eğitim kurumlarıydı.
- Okulların bir kısmı ve medreseler, Şeriye ve Evkâf Vekâleti'ne bağlıydı. Ayrıca devlet kontrolü dışında azınlık okulları ve yabancı devletlerin açtığı okullar da faaliyeteydi.

ŞURUP BİLGİ

Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile ülke-deki okulların tümü Millî Eğitim Bakanlığına bağlanarak toplumdaki **kültür çatışmasının** önüne geçilmiştir.

YORUMLUYORUM

Her okulun kendi programını uygulaması ve okulların bir bakanlığa bağlı olmaması, **Osmanlı eğitim sisteminde birlik, beraberliğin olmadığını** gösterir.

SORU-CEVAP

Bir ülkede eğitim sisteminde birlik olmayışının zararları nelerdir?

Eğitim sisteminde birlik olmaması okullarda **dünya görüşü** ve **değer yargıları birbirinden farklı** nesillerin yetişmesine sebep olur. Bu durum **kültür çatışmasına** neden olmaktadır.

Mustafa Kemal hem gerçekleştirilen inkılapları yerleştirmek ve geliştirmek hem de eğitim ve öğretimdeki düzensizliği ortadan kaldırmak istiyordu. Bu amaçla ülkedeki okulların bir çatı altında toplanmasına karar verdi. **3 Mart 1924** tarihinde, **Tevhid-i Tedrisat Kanunu** (Öğretim Birliği Kanunu) TBMM'de kabul edildi.

Ülkedeki bütün okullar Millî Eğitim Bakanlığına bağlandı.

Eğitim; çağdaş, millî ve laik bir yapıya kavuşturuldu.

İlköğretim zorunlu ve ücretsiz oldu.

TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU

Eğitim-öğretimde birlik sağlandı.

Çağın gerisinde kalan medreseler kapatıldı.

Karma eğitime geçildi.

YORUMLUYORUM

İlköğretimin bütün çocuklar için zorunlu ve parasız hâle getirilmesi **sosyal devlet** anlayışının göstergesidir.

UNUTMAYALIM

Bu kanunla azınlık ve yabancı okullarda **Türkçe**, **tarih** ve **coğrafya** derslerinin Türk öğretmenler tarafından okutulması zorunlu hâle getirildi.

ŞURUP BİLGİ

Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile ilköğretim zorunlu hâle getirilerek kız ve erkek öğrencilerin bir arada eğitim aldığı **karma eğitime** geçildi. İlk ve ortaöğretim seviyesinde çok sayıda okul açıldı.

UNUTMAYALIM

Harf İnkılabı yapılırken Latin Alfabesi olduğu gibi kabul edilmemiş Türkçeye uygun olmayan bazı harfler (q,w,x) çıkarılmıştır.

ŞURUP BİLGİ

Mustafa Kemal, yeni alfabe tanıtmak, bu alfabenin benimsenmesini ve öğrenilmesini sağlamak için yurt gezisine çıktı. (Atatürk'ün yeniliklere öncülük etmesi lider kişilik özelliğini gösterir.)

Yeni Türk Harflerinin Kabulü

Harf İnkılabı ve Millet Mektepleri

- Cumhuriyetimizin ilk yıllarında toplumumuzdaki **okuryazar** oranı oldukça düşüktü. Mustafa Kemal'e göre bu eksikliğin giderilmesi için öncelikle **kolay öğrenilebilir** bir alfabeye geçmek gerekiyordu.
- Mustafa Kemal, bu amaçla **1928** yılı başlarında yeni **Türk alfabesini** oluşturmakla görevli bir komisyon kurdu. Komisyon yaptığı çalışmalar sonucunda Türkçedeki sesleri en iyi şekilde karşılayan harflerin **Latin alfabesinde** bulunduğuna karar verdi.
- Mustafa Kemal Paşa, halkı yeni Türk alfabesi ile ilgili bilgilendirerek **kamuoyu** oluşturmak ve bunu **halka mal etmek** amacıyla yurt gezilerine çıktı.

SORU-CEVAP

Harf İnkılabının yapılma gerekçeleri nelerdir?

Arap alfabesinin dil yapımıza uygun olmaması

Ülkedeki okur-yazar oranının düşük olması

Avrupa ülkeleriyle uyum sağlama isteği

Millî kültürün ve Türkçenin korunmak istenmesi

Eğitimin çağdaş bir yapıya kavuşturulmak istenmesi

Eğitim faaliyetlerinin yaygınlaştırılmak istenmesi

Yeni Türk harflerinin kabul edilmesiyle birlikte ülke genelinde okuma yazma seferberliği başlamıştır. 24 Kasım 1928 tarihinde Millet Mektepleri açılmıştır. 16-45 yaş arasındaki Türk vatandaşlarına okuma yazma kursları düzenlenmiştir.

SORU-CEVAP

Millet Mekteplerinin açılmasının sonuçları nelerdir?

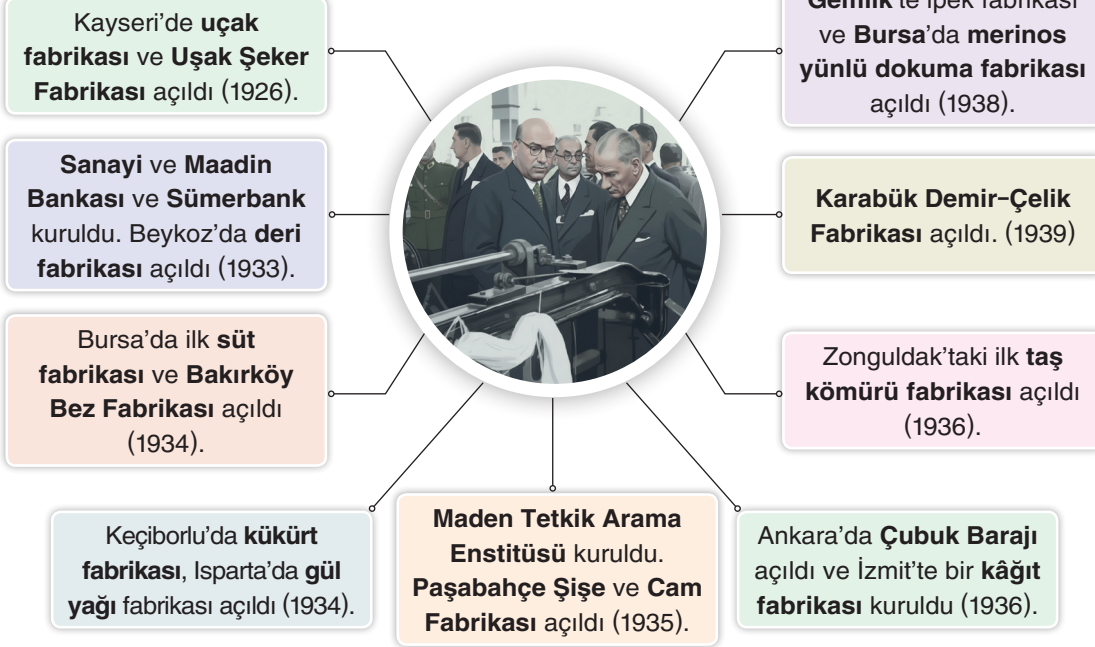
Konuşma ile yazı dili arasındaki uyumsuzluk giderildi.

Ülkede okur-yazar sayısı artış gösterdi.

Yeni Türk harfleri kısa sürede geniş kitlelere öğretildi.

1933'te ilk **beş yıllık sanayi planı** hazırlandı. Öz kaynaklarımıza yönelerek kalkınma sağlanmaya çalışıldı ve birçok sanayi tesisi faaliyete geçti. Dokuma, kâğıt, cam, çimento, şeker fabrikaları açıldı.

UNUTMAYALIM

Tüccarlara kredi sağlamak amacıyla ülkemizin ilk özel bankası olan **Türkiye İş Bankası** kuruldu. Çıkarılan kanunlarla yabancılar tarafından işletilen **demir yolları** ve **rıhtımlar** ile **elektrik, hava gazı, su** ve **telefon şirketleri** devletçe satın alındı.

Denizcilik Alanındaki Gelişmeler

- Osmanlı Devleti'nde birçok alanda olduğu gibi **deniz ticareti** ve **ulaşımı** da büyük ölçüde yabancıların ve azınlıkların elindeydi.
- 1926'da çıkarılan **Kabotaj Kanunu** ile Türk kara sularında gemi işletme ayrıcalığı yabancıardan alınarak Türk girişimcilere devredildi. (Denizlerimizde egemenlik hakkı bize geçmiş ve ekonomik bağımsızlık pekişmiştir.)
- Kabotaj Kanunu'nun yürürlüğe girdiği **1 Temmuz günü**, **Kabotaj Bayramı** olarak kutlanmaya başlandı.

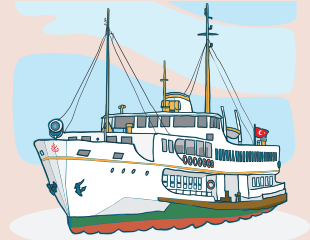

Kabotaj hakkı: Bir devletin kendi kara sularında, iç denizlerinde, göl ve akarsularında taşıt işletme ve kendi limanlarını kullanma hakkıdır.

YORUMLUYORUM

Türk deniz ve limanlarında yük ve yolcu taşıma hakkının Türk vatandaşlarına devredilmesi Atatürk'ün "**Milliyetçilik**" ilkesi ile ilgilidir. Ayrıca denizcilikle ilgili işletmelerin satın alınarak devletimiz tarafından işletilmesi "**Devletçilik**" ilkesi ile de bağlantılıdır.

Sağlık Alanında Yapılan İnkılaplar

Cumhuriyetin ilk yıllarında **hastane, doktor, eczane, dispanser** ihtiyacı çok fazlaydı. Bu alanlarda çalışma yapmak üzere daha Millî Mücadele devam ederken **1920** yılında **Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı** kuruldu.

Mustafa Kemal Atatürk'ün sağlık alanındaki hedefleri doğrultusunda yapılan bazı çalışmalar:

Sağlık ve sosyal yardım işleri devlet bünyesinde toplanarak **ülke genelinde yaygınlaştırıldı.**

Anadolu'nun birçok şehrine **hastaneler** inşa edildi. **Sağlık personeli** sayısı artırıldı.

Sağlık hizmetlerinin **köylere** kadar yayılmasını sağlamak amacıyla "**seyyar hekimlik**" uygulaması başlatıldı.

1923'te **Dr. Behçet Uz** öncülüğünde **veremle mücadele** cemiyetleri kuruldu.

Hilal-i Ahmer Cemiyeti adıyla faaliyet gösteren kuruma, 1935'te Atatürk tarafından **Kızılay** adı verildi.

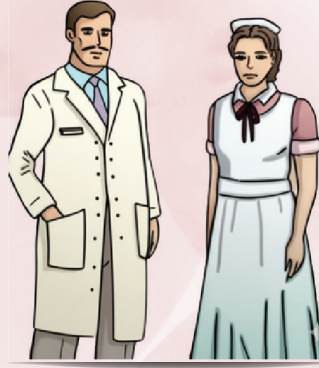
Numune Hastaneleri adıyla büyük hastaneler ile **doğum ve çocuk bakımevleri** kuruldu.

Umumi Hıfzısıhha Kanunu ile **aşı** ve **serum** üretmekle görevli birçok **Hıfzısıhha Enstitüsü** şubesi açıldı.

1927'de çıkarılan kanun ile her türlü **ilaç temini** ve **denetimi** devlet kontrolüne alındı.

ŞURUP BİLGİ

Salgın hastalıklar için **dispanserler, sanatoryumlar, veremle mücadele, numune hastaneleri** gibi kurumlar açılmış vatandaşlara ücretsiz tedavi imkânı sağlanmıştır. Bu durum; Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin "**Sosyal Devlet**" özelliği ile doğrudan ilgilidir.

Refik Saydam

Halkın sağlık hizmetlerinden daha fazla yararlanabilmesi amacıyla **1928** yılında **Dr. Refik Saydam**'ın öncülüğünde **Hıfzısıhha Enstitüsü** kurulmuştur.

Bu enstitü; **koruyucu hekimlik, tıbbi laboratuvar, gıda kontrolleri, çevre temizliği** ve **salgın hastalıklarla mücadele** gibi çalışmalar yapmıştır.

YORUMLUYORUM

Cumhuriyetle birlikte sağlık alanında yapılan yeniliklerle devlet hizmetleri halkın ayağına getirilmiş, **devlet - halk** kaynaşması sağlanmış ve sağlıklı bir toplum oluşturma yolunda önemli adımlar atılmıştır.

NOTLARIM

.....

.....

DEMOKRATİKLEŞME ÇABALARI

ÜNİTE

5

ÖĞRENME ÇIKTILARI

- Atatürk Dönemi'ndeki demokratikleşme yolunda atılan adımları açıklar.
- Mustafa Kemal'e suikast girişimini analiz eder.
- Atatürk Dönemi'ndeki demokratikleşme yolunda atılan adımları açıklar.

KONU LİSTESİ

NO.	KONU ADI	BİTİRDİM
1.	Türkiye Cumhuriyeti'nin Demokratikleşme Süreci	
2.	Mustafa Kemal Paşa'ya Suikast Girişimi	
3.	Türkiye Cumhuriyeti'ne Yönelik İç ve Dış Tehditler	

"Benim naçiz vücudum elbet toprak olacaktır fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır."

5

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK SORULARI NASIL ÇÖZÜLÜR?

“DEVLETİN NİTELİKLERİ (ÖZELLİKLERİ)”

1 Bu tarz soruları doğru yanıtlamak için metinde verilen açıklamanın devletin temel nitelikleri (özellikleri) ile eşleştirilmesi gereklidir.

TBMM’de milletvekilleri halk tarafından seçilerek göreve gelir. Bu durum ülkemizde millî egemenliğe dayalı bir yapının olduğunu gösterir.

Bu bilgiler Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin aşağıdaki özelliklerinden hangisi ile ilgilidir?

A) Sosyal devlet B) Laik devlet C) Hukuk devleti D) Demokratik devlet

2 Ülkede egemenliğin kayıtsız, şartsız millete ait olduğu, vatandaşlarının ifade özgürlüğüne sahip olduğu devlet "**demokratik**", bütün vatandaşların inanç özgürlüğüne sahip olduğu, hiç kimsenin dinî inançları konusunda zorlanmadığı devlet "**laik**", vatandaşların iyi koşullar altında yaşaması için eğitim-öğretim, sağlık, yol, su, elektrik ve iletişim hizmetlerini ulaştırarak devlet "**sosyal**" ve herkesin din, dil, ırk ayrımı gözetmeksizin kanunlar önünde eşit olduğu ve yasaların üstünlüğünü savunan devlet "**hukuk devleti**" özelliğine sahiptir.

UNUTMAYALIM

Liselere Geçiş Sınavında “Devletin Nitelikleri” konusu 2021 yılında MEB tarafından doğrudan soruldu.

NOTLARIM

Mustafa Kemal Paşa'ya Suikast Girişimi

Konu Kavramlar Sözlüğü

KAVRAM	AÇIKLAMA	😊
Suikast	Bir devlet büyüğünü veya önemli bir kişiyi plan kurarak öldürme veya öldürmeye çalışma.	
Teşebbüs	Girişim.	
Fâni	Ölümlü.	
İnfial	Birine öfkelenme, gücenme, kızgınlık duyma.	
Kompla Kurmak	Bir kimseye karşı gizlice, toplu olarak zarar verici karar almak, tuzak kurmak.	
Payidar	Kalıcı, sonsuza kadar yaşayacak olan.	
Tehdit	Hayata, bilgiye, her türlü faaliyete, çevreye veya mülkiyete zarar verme potansiyeline sahip birey, tüzel varlık veya eylem.	
Naçiz	Değersiz, önemsiz, kıymetsiz.	
Vazife	Görev.	
Şeriat	Kur'an-ı Kerim'deki ayetlere, Hz. Muhammed'in sözlerine dayanan İslam kanunu, İslam hukuku.	
İcap	Gerek.	
İlelebet	Sonsuz olarak, sonsuzluğa kadar, ebediyen.	
Yargı Bağımsızlığı	Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez ilkesi.	

UNUTMAYALIM

Suikast olayının duyulması üzerine tüm ülkede **mitingler** düzenlendi. Bu mitinglerde suikaste girişenler halk tarafından nefretle kınandı. Bu durum; Türk milletinin **cumhuriyete** ve **inkılaplara** bağlı olduğunu gösterir.

Mustafa Kemal Paşa'ya Suikast Girişimi

Gerçekleştirilen inkılaplarla millete yeni ufuklar açılmaktaydı. Ancak inkılapları **benimsemeyen** ve durumdan **çıkarları zarar gören** bazı gruplar ortaya çıkmıştı. Bu gruplar yenilikleri ortadan kaldırmamanın yolunu **Mustafa Kemal'i** ortadan kaldırmakta görüyorlardı. Cumhuriyete ve inkılaplara karşı olan bu kişiler, Mustafa Kemal'e **suikast** düzenlemeyi planladılar.

Suikasti, Gazi Mustafa Kemal'in 15 Haziran 1926'da İzmir'e yapacağı seyahat esnasında gerçekleştirilmeyi planladılar.

Mustafa Kemal'in İzmir'e bir gün geç gelmesi, korkunç planın ortaya çıkmasına sebep oldu. Suikastçıları Sakız Adası'na tekne ile kaçırarak Giritli Şevki, korku ve pişmanlık duyarak durumu İzmir Valisine bildirdi.

Bunun üzerine suikastı planlayanlar yakalandı ve İstiklal Mahkemelerinde yargılanarak cezalandırıldılar.

Mustafa Kemal'in Açıklaması

"Ben şahsen intikamdan hoşlanan bir adam değilim. İş mahkemeye aktarılmıştır. Bunun sonucunu beklemek lazımdır. Bu işe karışmaya hakkım yoktur."

"Benim naçiz vücudum bir gün elbet toprak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır."

Nasıl Yorumluyoruz?

Mustafa Kemal, yargı bağımsızlığına saygı göstermiş ve olayın hukuk yoluyla çözülmesinden yana olmuştur. Mahkeme kararlarına saygı duyacağını da belirtmiştir.

Mustafa Kemal, Cumhuriyetin varlığının kendisine ve kişilere bağlı olmadığını, Cumhuriyetin sonsuza kadar Türk milleti tarafından korunacağı konusundaki inancını vurgulamıştır.

ŞURUP BİLGİ

Suikast; bir devlet büyüğünü ya da önemli bir kimseyi tasarlayarak, plan kurarak öldürme anlamına gelmektedir. Mustafa Kemal'e suikast girişimi toplumda bazı kesimlerin inkılapları tam olarak benimsemediğini gösterir.

YORUMLUYORUM

Suikast girişimi sonrasında verdiği açıklamalara bakıldığında Mustafa Kemal'in sağduyulu olduğunu yargı bağımsızlığını önemseydiğini ve hukuka bağlı kaldığı çıkarımlarını yapabiliriz.

NOTLARIM

ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI

ÜNİTE

6

ÖĞRENME ÇIKTILARI

- Atatürk Dönemi Türk dış politikasının temel ilkelerini ve amaçlarını açıklar.
- Atatürk Dönemi Türk dış politikasında yaşanan gelişmeleri analiz eder.
- Atatürk'ün Hatay'ı ülkemize katmak konusunda yaptıklarına ve bu uğurda gösterdiği özveriye kanıtlar gösterir.

KONU LİSTESİ

NO.	KONU ADI	BİTİRDİM
1.	Atatürk Dönemi Türk Dış Politikasının Temel İlkeleri	
2.	Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası	
3.	Hatay'ın Anavatana Katılması	

*"Komşularla ve bütün devletlerle iyi geçinmek,
Türkiye siyasetinin esasıdır."*

6

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK SORULARI NASIL ÇÖZÜLÜR?

“TABLO YORUMLAMA SORULARI”

1

Sayısal verileri içeren tablo sorularını çözerken tabloda yer alan bilgileri bir önceki ya da bir sonraki zaman dilimiyle karşılaştırıp verilerin artış veya azalış oranına mutlaka dikkat edilmelidir.

	1923	1930
 HASTANE SAYISI	86	182
 YATAK SAYISI	6.437	11.398
 HEKİM SAYISI	554	1.182

2

Tablo soruları tıpkı yukarıdaki tabloda olduğu gibi ya da Kurtuluş Savaşı'ndaki cephelerde Türk ordusunun askerî varlıkları ve düşman kuvvetlerinin askerî varlıkları şeklinde karşılaştırılmalı olarak sorulabilmektedir.

Tablo sorusu çözerken; önce başlığı okuyun, sütun ve satırları tek tek inceleyin, en az-en fazla gibi karşılaştırmalara dikkat edin. Şıkları tabloya göre eleyerek soruyu çözün.

NOTLARIM

Montrö Boğazlar Sözleşmesi

- Boğazlar, **Lozan Barış Antlaşması**'nda Türk temsilcisinin başkanlığında uluslararası bir komisyonun denetimine bırakılmıştı. (Bu durum Türkiye'nin tam bağımsızlığına ve egemen devlet anlayışına aykırıdır.)
- Ayrıca boğazların her iki yakasında askerden arındırılmış bölge oluşturulmuştu. (Bu durum Türkiye'nin güvenliğini tehdit etmektedir.)

Almanya'nın Akdeniz'de **İtalya'nın** Ortadoğu'da saldırgan politikaları Boğazlarla ilgili maddelerin gözden geçirilmesini gerekli kıldı. **Türkiye**, boğazlarla ilgili maddelerin yenilenmesi için **Milletler Cemiyetine** başvurdu.

İtalya'nın Habeşistan'a saldırması, Almanya'nın Ren Bölgesi'ne girmesi Türkiye'nin haklılığını ortaya çıkardı. Milletler Cemiyeti, Türkiye'nin bu talebine olumlu yaklaştı. Böylece **20 Temmuz 1936** tarihinde, **Montrö Boğazlar Sözleşmesi** imzalandı.

	Antlaşma Maddeleri	Nasıl Yorumluyoruz?
1	Boğazların yönetimi Türkiye'ye devredilecek.	Boğazlarda egemenlik hakkı tamamen Türkiye'ye geçmiştir.
2	Türkiye boğazlarda istediği kadar asker bulundurabilecek.	Türkiye'nin askerî ve güvenlik alanlarında etkinliği artmıştır.

→ Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile Boğazların yönetimi ve savunması Türkiye'ye bırakılmış, jeopolitik öneme sahip Boğazlar, tamamen Türk egemenliğine geçmiştir.

NOTLARIM

.....

.....

.....

.....

ŞURUP BİLGİ

Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile Türkiye bir savaşa girse veya savaş tehlikesiyle karşı karşıya kalırsa yabancı savaş gemilerinin Boğazlardan geçişi Türkiye'nin kararına bırakıldı. (Bu durum boğazların Türkiye'nin güvenliğini doğrudan etkileyen stratejik bir önemi olduğunu gösterir.)

ŞURUP BİLGİ

Türkiye, Lozan Barış Antlaşması'nda millî menfaatleri doğrultusunda çözümleyemediği bir sorunu daha barışçı bir politika izleyerek çözmüştür. (Bu durum Türkiye'nin diyaloga dayalı bir dış siyaset izlediğini gösterir.)

UNUTMAYALIM

Balkan Antantı'na Bulgaristan, Romanya ile olan sorunları; Arnavutluk ise İtalya'nın baskısı sebebiyle katılmadı. Balkan Antantı, İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasından kısa bir süre sonra dağıldı.

ŞURUP BİLGİ

Sadabat Paktı'na üye olan devletler, birbirlerinin **iç işlerine karışmamayı** ve **ortak sınırlara saygı göstermeyi** kabul etti. Türkiye, Sadabat Paktı'yla **doğu** sınırlarını güvenlik altına almıştır.

UNUTMAYALIM

Suriye, Türkiye ile arasındaki **Hatay Meselesi**'nden dolayı Sadabat Paktı'na katılmamıştır.

Balkan Antantı

- ★ I. Dünya Savaşı'ndan sonra imzalanan barış antlaşmaları dünyaya barış getirmedii. İntikam hırsıyla hareket eden **Almanya** ve **İtalya** yeniden silahlanarak saldırgan bir politika izlemeye başladı.
- ★ Bu devletlerin Balkanlar ve Akdeniz üzerinde takip ettikleri yayılcı politikalar, Türkiye'yi bölge güvenliği açısından tedbir almaya yöneltti.
- ★ **Türkiye**'nin diplomatik girişimleri sonucu **Yunanistan**, **Romanya** ve **Yugoslavya** bir araya gelerek 9 Şubat 1934'te Atina'da **Balkan Antantı**'nı imzalamışlardır.

Sadabat Paktı

- » **İtalya**, Orta Doğu üzerinde yayılcı bir politika izliyordu. Bu durum karşısında Türkiye sınır güvenliğinin sağlanması için bölge ülkeleriyle iş birliğini geliştirmeye çalıştı.
- » Tahran'da bir araya gelen **Türkiye**, **İran**, **Irak** ve **Afganistan** temsilcileri **Sadabat Paktı** adıyla bir antlaşma imzaladılar. (8 Temmuz 1937)

ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ VE SONRASI

ÜNİTE

7

ÖĞRENME ÇIKTILARI

- Atatürk'ün ölümüne ilişkin yansıma ve değerlendirmelerden hareketle onun fikir ve eserlerinin evrensel değerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.
- Atatürk'ün Türk Milleti'ne bıraktığı eserlerinden örnekler verir.
- Atatürk'ün İkinci Dünya Savaşı öncesi tespitleri ve girişimleri Türkiye'nin savaşta izlediği denge siyaseti ile ilişkilendirilir.
- İkinci Dünya Savaşı'ndaki gelişmelerin ve bu savaşın sonuçlarının Türkiye'ye etkilerini analiz eder.
- Türkiye'de çok partili siyasi hayata geçişi hızlandıran gelişmeleri, demokrasinin gerekleri açısından analiz eder.

KONU LİSTESİ

NO.	KONU ADI	BİTİRDİM
1.	Atatürk'ün Ölümünün Yankıları	
2.	Atatürk'ün Türk Milletine Bıraktığı Eserleri	
3.	Yeni Bir Savaşa Doğru	
4.	İkinci Dünya Savaşı'nın Sonuçları ve Türkiye'ye Etkileri	
5.	Çok Partili Sisteme Yeniden Geçiş	

"Sizler, yeni Türkiye'nin genç evlatları, yorulsanız dahi beni takip edeceksiniz. Dinlenmemek üzere yürümeye karar verenler asla ve asla yorulmazlar."

7

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK SORULARI NASIL ÇÖZÜLÜR?

“GÖRSEL YORUMLAMA SORULARI

1

Dersimiz kapsamında görsel yorumlama sorularını çözerken verilen görselin hangi olayla ya da alanla ilgili olduğunu bilmeliyiz. Görseldeki ayrıntılara dikkat etmeliyiz.

Tekâlif-i Millîye Emirleri'nin Uygulanışı

Türk Kadını Siyasi Hakkını Kullanıyor

2

Verilen ilk görselde; yardımlaşma ve millî dayanışmanın örneğini görmekteyiz. İkinci görselden, millî egemenlik ilkesinin pekiştiği, ulusal iradenin güçlendiği, Türk kadınının yönetime aktif katıldığı ve demokrasi alanında gelişmelerin yaşandığı çıkarımını yapabiliriz.

NOTLARIM

Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası

Konu Kavramlar Sözlüğü

KAVRAM	AÇIKLAMA	😊
Naaş	Ölen insanın vücudu.	
Vasiyet	Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey.	
Mozole	Tarihî değeri olan kişilerin mezarı olarak yapılan anıt değerindeki yapı, anıt mezar.	
Matem	Ölüm veya bir felaketten doğan acı, yas.	
Koma	Bazı hastalıklar, yaralanmalar, zehirlenmeler gibi nedenlerden dolayı kişilerde ortaya çıkan bilinçsizlik durumu ve genel uyku hâli.	
Anıtkabir	Atatürk'ün Ankara'nın güneyinde bulunan Rasattepe'deki ebedî istirahatgâhı.	
Evrensel	Dünya ölçüsünde ve herkes için geçerli olan.	
Denge Politikası	İki taraf arasında kalan bir devletin iki tarafa da yakın olmama politikası.	
Faşizm	Demokratik düzenin yerine aşırı bir ulusçuluk ve baskı düzeni kurmayı amaçlayan öğretisi.	
Mihver Devletler	İkinci Dünya Savaşı'nda Müttefik Devletler blokuna karşı Almanya, İtalya ve Japonya'nın oluşturduğu blok.	
Müttefik Devletler	İkinci Dünya Savaşı sırasında İngiltere, Fransa, Sovyetler Birliği, ABD ve Çin başta olmak üzere Mihver Devletler'e karşı oluşturulan blok.	
Tahribat	Yıkıp bozma, harap etme.	
Çıkarma	Düşman kıyılarına gemi, bot gibi araçlardan asker indirme, asker çıkarma.	

NOTLARIM

UNUTMAYALIM

Atatürk hastalığına rağmen Türkiye'nin Hatay konusundaki kararlılığını göstermek amacıyla Mersin'deki askerî birliklerin geçit törenlerine katılmıştır. Bu durum onun **vatan sevgisiyle dolu, fedakâr ve kararlı** kişilik özelliğine sahip olduğunu gösterir.

Atatürk'ün Ölümünün Yankıları

Mustafa Kemal Atatürk, bütün ömrünü milletine adanmış; yıkılan Osmanlı Devleti'nin yerine bağımsız, çağdaş ve demokratik bir devlet kurabilmek için yaşamı boyunca mücadele etmiştir. Atatürk, ilk önemli sağlık sorununu cumhuriyetin ilanından yaklaşık on gün sonra yaşamıştır.

FEDAKÂR BİR LİDER

Atatürk yoğun çalışma temposu ve hastalığına rağmen devlet işlerini, özellikle de Hatay meselesini son ana kadar takip etti.

"ŞAHSİ MESELEM" DEDİ

Vatan toprağı Hatay için hasta hâliyle Mersin'de askerî törenlere katılarak Türkiye'nin bu konudaki kararlılığını gösterdi.

DOLMABAĞÇE SARAYI

Atatürk, 10 Kasım 1938 Perşembe günü saat dokuz beş geçte Dolmabahçe'de hayata gözlerini yumdu.

ŞURUP BİLGİ

Atatürk'ün vefatının ardından ülke içinde binlerce kişi cenaze törenine katılmak için harekete geçmiş, yurdun dört bir yanı matem havasına bürünmüştür. (Bu durum Türk milletinin Atatürk'e olan **sevgi ve bağlılığı**ni göstermektedir.)

Atatürk'ün naaşı Dolmabahçe Sarayı'nda üç gün boyunca halkın ziyaretine açıldı. Daha sonra özel bir trenle Ankara'ya gönderildi.

Anıt mezar yeri olarak Ankara'nın hâkim bir noktasında bulunan Rasattepe seçildi ve Türk mimarlar tarafından Anıtkabir'in inşasına başlandı.

Atatürk'ün naaşı 21 Kasım 1938'de, bir törenle Etnografya Müzesi'nde hazırlanan geçici kabrine yerleştirildi. Ankara'da bir anıt mezar yapılmasına karar verildi.

1953'te düzenlenen bir törenle Atatürk'ün naaşı Etnografya Müzesi'nden alınarak ebedi istirahatgâhı olan anıt mezara taşındı. Bu anıt mezara Anıtkabir ismi verildi.

Anıtkabir / Ankara

YORUMLUYORUM

Tüm Asya ve Afrika halkları Atatürk'ün vefatına ağlamıştır. Çünkü Atatürk yalnız Türkiye'nin değil; Asya ve Afrika halklarının da kahramanı olmuş, onlara kurtuluş yolunu göstermiştir. (Bu durum Atatürk'ün **evrensel** bir lider olduğunun göstergesidir.)

NOTLARIM

1. Atatürk, ömrünün son yıllarında yoğun olarak Hatay sorunu ile ilgilendi. Hataylılara yalnız olmadıklarını bildirmek ve Türk Devleti'nin gücünü diğer ülkelere göstermek isteyen Atatürk, 1938 yılında, Mersin ve Adana gezilerine çıktı. Bu gezilerde ordunun tatbikatlarını ve geçit törenlerini hasta olmasına rağmen ilgi ile izledi.

Verilenlerden hareketle Atatürk ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Hatay meselesi ile yakından alakadar olmuştur.
B) Dünyaya Hatay konusunda mesaj vermiştir.
C) Fedakâr ve vatansever bir tutum sergilemiştir.
D) Yayılmacı bir politika izlemiştir.
2. Aşağıda Atatürk'ün vefatı üzerine gazetelerde yer alan yorumlar verilmiştir.

HABER

Bugün ona ağlayıp yanmak için tek bir kalbimiz; yarın onun eserini ve davasını müdafaa etmek için tek bir irade gibi kaynaşacağız.”

Falih Rıfki Atay

HABER

“Atatürk, istiklal hissini taşıyan bütün milletler için ölmez bir semboldür.”

Alman Basını

Buna göre,

- I. Atatürk'ün ölümü yurttan ve dünyada yankı bulmuştur.
II. Alman basını Atatürk'ün evrensel yönüne dikkat çekmiştir.
III. Atatürk'ün fikirleri sadece ulusal alanda kabul görmüştür.

çıkarımlarından hangileri yapılamaz?

- A) Yalnız III
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III
3. Atatürk'ün vefat ettiği gün, Savunma Bakanlığı tarafından yayımlanan bir genelgeyle resmî binaların bayraklarının gündüz ve gece yarıya indirilmesi istenmiştir. Cenaze törenlerine katılanların sayısı yüz binleri bulmuştur. Atatürk'ün vefatının ardından ülke içinde binlerce kişi cenaze törenine katılmak için harekete geçmiş, yurdun dört bir yanı matem havasına bürünmüştür.

Verilenlerden hareketle Türk milletinin Atatürk'e karşı;

- I. sevgi,
II. bağlılık,
III. vefa

duygularından hangilerini taşıdığı söylenebilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

4.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Dünya'da yeni bir savaş tehlikesinin yaşanmaması için demokratik yönetimlerin güçlendirilmesi ve yaygınlaştırılmasının gerekliliği anlaşılmıştır. Bu gerekliliğin farkında olan Türkiye, daha savaş bitmeden ülkesinde demokratik yapının güçlendirileceğine dair müttefiklerine taahhütte bulunmuştur.

Buna göre Türkiye'de;

- I. mecliste temsil edilen fikirlerin artması,
- II. muhalefet partilerinin çoğalması,
- III. hükümetin denetlenmesinin önünün açılması

durumlarından hangileri demokratik yapının güçlendiğine kanıt olabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

5.

Türkiye, II. Dünya Savaşı'na fiilen katılmamasına rağmen savaşın getirdiği sıkıntıları tümüyle yaşamıştır.

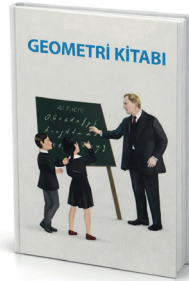
- Genç nüfusun silahaltına alınması sonucu sanayi üretiminde düşüşler görülmüştür. Evlilik ve doğum oranları azalmış; nüfus artış hızı düşmüştür.
- İthalatın kesintiye uğraması bazı ilaçların piyasada bulunamamasına yol açmıştır.

Buna göre II. Dünya Savaşı'nın Türkiye'yi hangi alanda etkilediği söylenemez?

- A) Sosyal B) Ekonomik C) Hukuki D) Sağlık

6.

Atatürk iyi bir komutan ve devlet adamı olmanın yanında düşüncelerini kaleme alan bir fikir adamıdır. Aşağıda onun bizzat kendisinin yazdığı bazı eserler hakkında bilgi verilmiştir.

Harf İnkılabı yapılmış ancak ders kitaplarında Arapça çok fazla terim vardı. Bu durum öğrencilerin öğrenmelerini olumsuz etkilemekte idi. Atatürk, öğrencilerdeki bu anlayış zorluğunu ortadan kaldırmak için birçok terimi Türkçeye çevirmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş ve uygar devletler arasındaki yerini ancak bilinçli ve özgür düşünceli yurttaşlar yetiştirmekle alabileceği gerçeğini gören Atatürk'ün, bu amaçla 1929 sonbaharı ile 1930 Ocak ve Şubat aylarında yazdığı yazılardır.

Verilenlerden hareketle Atatürk hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Çok yönlü bir kişilik özelliğine sahiptir.
B) Eğitim ve toplumsal alanla ilgili yazılı eserler bırakmıştır.
C) Mazlum milletlere örnek olmuş evrensel bir liderdir.
D) Toplumun sorunlarına duyarsız kalmamıştır.

6. Atatürk vasiyetinde; mal varlığının bir bölümünü Türk Tarih ve Dil Kurumuna verilmesini vasiyet etmiştir. **Atatürk'ün bu vasiyeti O'nun neye önem verdiğini gösterir?**

→ Millî kültüre

7.

HABER

“Asker, devlet adamı, çağımızın en büyük liderlerinden biri idi. Kendisi, Türkiye'nin, dünyanın en ileri memleketleri arasında hak ettiği yeri almasını sağlamıştır.”

(ABD Uzak Doğu Kuvvetleri Komutanı)

Gazete haberinde Atatürk'ün hangi özellikleri vurgulanmıştır?

→ Çok yönlü olması, liderliği (önder)

8. II. Dünya Savaşı'nın çıkmasında, I. Dünya Savaşı'ndan kalan çözülmemiş sorunlar etkili olmuştur. **Buna göre II. Dünya Savaşı'nın sebeplerini yazınız.**

→ Sınırlar çizilirken milliyetçilik ilkesine dikkat edilmemesi (etnik sorunlar)
→ Almanya, İtalya ve Japonya'ya imzalatılan ağır antlaşmalar.

9. II. Dünya Savaşı'na katılan devletleri ait olduğu gruplara göre yazınız.

MİHVER DEVLETLER	
■	Almanya
■	İtalya
■	Japonya

MÜTTEFİK DEVLETLER	
■	İngiltere
■	Fransa
■	Rusya ve ABD

10. Türkiye, II. Dünya Savaşı'na aktif olarak katılmasa da savaşın getirdiği zorlukları her alanda hissetmiştir. **Ülkemizin savaştan ekonomik ve sosyal alanda etkilendiği durumlara örnekler veriniz.**

Genç nüfusun silahaltına alınması sonucu sanayi ve tarım üretiminde düşüşler görülmüştür.
(Ekonomik)

Genç nüfusun silahaltına alınması evlilik ve doğum oranlarını azaltmış, nüfus artış hızı düşmüştür.
(Sosyal)

Tüm dersler ÇANTA'da keklik...

DEFTER SERİSİ

Seviyeye göre hazırlanmış “alıştıran”, “öğreten”, “hazırlayan” ve “kazandıran” defter serisi... Zengin içerik, sıra dışı konu anlatımı ve yeni nesil özgün sorular...

ETKİNLİKLİ SORU BANKASI SERİSİ

Öğretici analitik etkinlikler ve yorum temelli sorular...

ZAMAN AYARLI SORU BANKASI SERİSİ

Zorluk düzeyine göre ZAMAN AYARLI olarak düzenlenmiş yeni nesil sorular...

BRANŞ DENEME SETİ

Kazanım odaklı hazırlanmış “mini”, “sarmal” ve “genel” içerikli branş denemeler...

VIDEO ÇÖZÜMLERE ULAŞMAK İÇİN

GET IT ON
Google Play

Download on the
App Store

Yeni Batı Mahallesi, 2401. Sokak
No: 18 Yenimahalle / ANKARA
www.cantayayinlari.com